Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den skånske göken sitter på lagårstaket och ropar: Kalarium! kalarium! De trodde att kråkan var göken i Skåne.

Befälet i rekrytskolan: Ynkryggar.

D:to Soppjockar.

Löjtnant Hammarberg i rekrytskolan 1885.

Ja, ska djäfvel i min själ, salta och peppra Er. En kapten: Konstapeln sitter sonm en alika på hästen. Komstaplar till rekryterna: hvad har du arbetat med innan du kom hit? Rekryten: skomakeri. Konstapeln: Ja det kunde ja je mi djäfveln på.

1884 hade vi 6 kr. i månaden. Fyra utbetaltes och två sattes i bank. Julafton fick vi risgröt och två äpplen. En julgran till hvarje rum med lite krimskrams att hänga på den. De gjorde extra transparanger och hängde på väggen med batterichefens och Batteri adjutantens initialer. Julaftom omkring kl.7 e.m. kom batteriadjutanten med fru upp och såg julgranarna. Han såg då sina initialer i transparangen hvilket gladde honom. Sedan vi spisat julafton voro en del af manskapet redan berusade och i både rum och korridårer uppstod sen det vildaste slagsmål mellan 8-9 em. och någon måste bäras till sjukhuset. Konstaplarne som voro underbefälhafvare voro ute hos sina smäcker i staden.

På kung Oscars namnsdag fick vi extra förplägning om morgonen till kaffet, nämnligen en limpa på fyra öre.

Luciadagen fick vi en liknande förplägnad och man sade då: att de skulle ut och lusa.

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Klockan 9 blåstes tapto sedan fick ej ljus synas i fönstren. Men ibland ställde de till med kortspel och hängde omsorgsfullt filtar för fönstren och spela kort, men aldrig kravaller vid dylikt.

Manskapet börja mer och mer förfinas efter 1885. Vi hämta kaffe ner till kasernen från kokinrättningen, kl, 5 f.m. och var och en hadeen bleckkopp på en kaffekopps storlek, en kopp kaffe en liten bulle, rågsikt och en liten klick smör klockan 5 f.m. Det var frukost, sedan fick det gå till middag. Middag: en liten skål soppa, lite kött och en kuse (rågbröd) Kväll: en skål vattengröt (korngryn) och en tredjedels liter mjölk. Tisdagar och fredagar till kvällsmat: ½ norsk fetsill, fyra potatis, en kuse och en mugg dricka, 1/3 dels liter. Jag har aldrig svultit så mycket som där (I fattighuset å Högestad svalt jag mycket, men någon gång mätt, men aldrig mätt en dag vid regementet) Om vintern stod rekryterna i en röd träluda som var eldad, och gjorde handgrepp med sablarna. En konstapel sade: ställ dig i fönstret på vakt.Sedan gingo befälen och tala med varandra. Ibland var där någon som kunde sjunga och kunde någon visa. Häb en bit:

Men kommer jag till helvetet så skall jag aldrig glömma,
Att rösta på Eder i prästmanneval,
Kan din mäktige trut,
Äfven då hålla ut,
Då försäkrar jag visst, du blir besker till slut.

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vakten: nu kommer Chefen för rekrytbatteriet, vanligen en löjtnant.
Konstaplarna: Rotevishögerom, vänster om. Nu är han inne. De rätta gevär med sabeln. Chefen: låt dem få lite hvila. På stället hvila. Så gick denne igen till något hotell., och så fortsatte vi att sjunga. sid 173

Vi hade byxor af mörkblått kläde, som voro skodda med svart skinn till hälften upp mot knäet och skodda baktill hela vägen upp, att vi måste blanka oss i rönfven med blanksvärta.Byxorna utanpå stöflarna och fothäller. Dessa gingo bort 1886. Sedan spetsbyxor af mörkblått kläde och stöflarna utanpå.

En konstapel kunde en visa om en student som led brist på mynt. Han bad sin farbror om hjälp, men hade redan fått hvad han ville hjälpa med och fick inga penningar. Han dikta en visa: Varje värs börja: Jag skiter i,

sista värsen:

Jag skiter i Englar i djäflar i allt,
I himmel och helvete äfven,
Jag skiter i flickornas svällande barm,
Jag skiter min farbror i näfven.

I förhör.

Batterichefen: hur många supar tog du din förbannade sorfvel? Artilleristen: Kapten! Jag räkna till 24, sedan kunde sid 174

ACC. N:R M. 83

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jag ej hålla räkningen längre.

Tidningarne i Göteborg hade uppsökt en rege- sid 174
mentsorder från Göta Artilleri på 1840 talet. Den hade följande lydelse: Från och med morgondagen är det Regementets manskap förbjudet att gå in på krogen. Deremot är det arrangerat att Regementets manskap kan få brännvin i kasernen mot 5 styfver supen. Två supar serveras dagligen, men de som ej kan undvara tre supar, gifve det Batterichefen tillkänna, då tiden för tresupens uttagande kommer att bestämmas. De hade Brattsystem äfven då.

När vi marscherade genom gatorna gingo gatpojkar och stampa takt efter oss och sade: raker i buken, styfver i kuken, samma takt, som fan har sagt. När Regementsöfningarna voro slut å Tånga hed fick vi extragage dagen före utryckningen af en hel krona. Detta gladde oss fattiga syndare mycket.

Vi hade annars 50 öre var tredje dag och 97 öre den siste i hvarje månad. Prästen skulle ha 3 öre i månaden af artilleristerna. Det var fattiga föräldrars barn som gaf sig in till regementena. Böndernas söner skulle ej vilja för allt smör i Småland, taga värfning,

Det var egentligen ett satans glädjefattigt lif. Vi svalt så att ögonen vändes i hufvudet på oss. Sergeant Skog var instruktör i ridning och någon gång Löjtnat Hammarskjöld. (ung) Dessa tvenne voro rena djäflar. Annars var befälet någor- sid 175

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lunda, så att inget är att anmärka, endast mot ofvan anförda djäflar. 1885 fick vi julklapp. En kamm, ett tvål och en näsduk. Det hela har jag taxerat till 50 öre. 1884 fick de till 7 rum schackspel med pappbräde á 2 kr. pr. spel. sid 175

I äldre tider, talade de unge om vad de hört, gingo löjtnantsbrackor, högfärdsgalna djäflar förbi högvakten. De stod och lura vid någon hörna. När posten vände om, gingo de förbi, men fick de ej"gevärsrop" på 40 stegs afstånd, så anmälde de vakten och prygel 25 st. slag var det enda som kunde sona detta brott. Då vaktmanskapet kom hem sattes en putsebänk i korridoren. Offret befalldes lägga sig på bänken. En konstapel skulle slå. Fyra artillerister skulle hålla..

Kapten Reimers 6: te Batt. Nu skall konstapeln besinna att det ej är ett stycke träd han slår på. Ingen annan hade sådan känsla. Batterichefen : kontrollant.

Ordspråk vid Göta Regemente.

N:r 90 Nordgren: Bonddjäflena brukar aldrig knif och gaffel, när de äta. Då de skulle börja använda gaffel, satte de gaffeln i handen, men tog köttet med fingrarna och stack sig i ögonen med gaffeln. En bonde sade: Ja, gaffeln är bra, men den är farlig för ögonen.

I slutet på 1860 talet börja man använda fotogen i Raflunda. När lampan rök förstod man ej att trycka ner veken, utan stugan blef full med rök, och en spis hade man också som sid 176

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rök. Folket: Ja, dessa spisar och oljan di öelägger människor.

Lundberg, Raflunda f. 1850 J.B.

Slakt

1869 såg undertecknad korpral Ahlberg i Högestad då denne slaktade en kalf, nyfödd. Han hade en stålspets på omkring 12 tums längd med ett handtag i ena änden, tjock ungefär som en telefontråd. Den stack han genom halsen på kalfven och det dröjde länge innan kalven dö.

En slaktare i S:t Olof, 1882, Petter slaktare blåste upp kalfvarna sedan de voro döda och skinnet aftaget. Han satte ett rör af en gåspenna i en blodåder vid bakbenet och blåste och kalfven blef dubbelt så stor. Det såg då ut som det vore gödkalfskött. 1882 var han å Frörums gård, Fågeltofta, och slakta en kalf, men hushållerskam sände bud ut till honom och sade att han fick ej blåsa upp kalfven, men på Tranås torg hade polis och sundhetsnämnd inget att anmärka mot denna bakterifara. En kvinna i Högestad, Inger Stål skulle slakta en höna omkring 1872. Hon slog en rännsnerja på ett strumpeband lade detta om halsen på hönan och band det i loftstegen. Bandet drogs ej hårt åt, ty hängde hönan där och flaxa omkring en half timme tills krafterna börja tryta. En bonde Johan Nilsson, Baldringe gjorde likaså 1872.

En bonde i Sövestad sade till vaktpojken vid fårslakt: Nu får du inte ynka fåred, för då dör di inte.

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nils Jönsson född omkr. 1816.

En hafvande kvinna fick ej se på dödsryckningen. ty då fick barnet sådana ryckningar. Inget djur bedöfvades först.

Vid slakt iaktog man visst månskifte. Sålunda skulle man slakta svin i ny, då blef köttet drygast, men slaktade man i när, då var köttet lättare att bevara för podinga.

När man slakte får, aluna gubbarne skinnet., srdan lade de det tillsammans och lade det på en armstol och satt på det. Man satt ej från morgon till kväll. När man så suttit på det en veckas tid, hängde man upp det på hanabjälken å en klöfvergälle, där fick det sedan hänga länge. När så skräddaren kom, hade denne garfjern med sig. Det likna ett torvjärn, med omkr. 1 alns längd i skaftet, samt uppe i ändan på skaftet en krycka som skräddaren satte under armen. Sedan lade han hela kroppstyngden till och skafva upp och ner. Man borrade ett hål i bordskifvan, vari man med en stor spik, till detsamma, fäste skinnet under garfningsarbetet. På 1870 talet, ville drängarna ej ha pälsar, men fodrade vintertröjor med skinn. En sådan vände de om när de gingo julspöke, ty då såg dräkten lustig ut. I slutet på 1870 talet, ville pigorna ej ha pälsar, utan lo si fårr en knäppa, kjortel utan lifstycke. Per Görens kvinna i Högestad prästgård var Anders kommas dotter. De voro hembjudna till höstagilles i föräldrahemmet 4 familjer, samt Borrie smed. Denne sistnämnde lät de smida hos.Drängarne, Anders Jacobsson, 20 år, Jöns Kåst

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17 år, Sven Persson 13 år, Bergs Jakob = undertecknad. Vi fingo ej vara med på höstagillet. När undertecknad drifvit in djuren, gick jag in och tänkte få mat, att jag sedan kunde gå och lägga mig. Strax tänkte de inte på mig. Käringen och dottern löpo in och ut och hade brådska. Männen sutto vid ett bord och drack kaffe och sprit och kvinsen sutto vid stora bordet, jämte ungarna och spela kort. En kvinna sade: ska vi spila klöfvertolfva? Då går ju järter öfver rudårr, och spar öfver hjärter och klöffver öfver spar. Männen sutto och traggade de manliga tjänarna, och fräcka märror vid kvinnobordet tragga pigorna. Anders kommas dotter från prästgården: nej har hønn lat sin fårr knäppa, så får hen ingen axelljyf.(lifstycke) Systern Bengta hemma och ogift: Du får ge na axelljyf (lifstycke) åsse, ella blär du så udgalen, så du får inga pigor, fårr di e brukligt att ge dem axelljyf åsse. Kersti: anej: har hon lat si fårr klocka, den ska hon få, men mer får hun inte.

Vid manliga bordet: Anders komma: Ja, jag har en lader dräng adjäfvel, mem han ska flytta, men så ska ja ha Per klockares Ola. De öfriga inföllo: Ja, di e en doktig dräng.(jag har å annat ställe skildrat hur han fick pryl för han inte tröskat tillräckligt, då Anders komma och Mårten voro i stan.

När de hade sagt detta, observera Kitta komma att undertecknad stod innanför dörren. Kitta komma: had står du

sig 179

sid 180

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

här å slugår or fårr, udan ud med dig och hjälp till. Jag måste
på huvud och hals ut och gick bort till drängarne i stallet.
När vi hade stått dår någon tid, kom Kitta komma ut, kom nu ing sid 180
å ed, men di e ude. Där var halfva grötfat och mjölk och vi
fick sluka vid bordet hvad vi fick fatt i. Vi hade inte väl
börjat äta, förrän Kitta komma kom i dörren och sa: skynda er å
ed å kom ud igen, fårr nu kommer di ingj igen. Wi måste slänga
skedarna och komma ud igen, men jag hade ju slukat något, och
så gick ja och lade mig, men drängarna måste stå i stallet tills
gillet var slut och då skulle de spänna för despoternas hästar.
Detta var höstagillet 1877

Vad har de namnkunniga bonde riksdagsmän gjort
för storting ?(Men på den tiden hade vi endast namnkunniga bon-
deriksdagsmän, som tillvaratog tjänarnas intressen. Vi hade då
ingen Branting eller Thorsson. Detta var 1877, vad skall vi då
säga om Kitta komma. 1847 då hon lade gula gässlingar på bordet
till vaktpojken, som rofver och slog pigorna öfver armarna med
eldtången, men det våga likväl icke denna satan att utföra 1877,
ty det märktes på emigrationen att slavtillgången minskades,
ty voro de ej resta, ämnade de att begifva sig åstad. Då jag
som nämt tjäna fårachefens pojke där, Per Kåst sån från Högestad,
17 år gammal.(För att visa att äfven snillen fanns på den tiden
skall jag nämna, att denne pojke, född af de mest okunniga för-
äldrar gick i skolan något i sällskap med undertecknad, han var sid 181

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den ende som kunde djäfvulsbibliskan, som fader vår) (Broth Bibliskhistoria) 2 x 2 och femtio historier, långa som de djäfvulska aftonbönsböckerna. Denne pojke skulle en gång gå till nattvarden 1877. Vi hade ju fått lära af svartrockarne, att vi skulle till den högviktiga förrättning, fasta och lekamligen bereda oss. Pojken blef liggande. Han hade en half mil att gå till kyrkan) (Om ett ögonblick efter kom sonen Mårten Andersson, "komma" ska du inte opp och gödsla i kolan och fodra? Ja ska gå till nattvarden. Det ger jag djäfvulen vad du skall, du skall upp och sköta dina sysslor först. Pojken steg upp och arbeta om söndagsmorgonen. Men Mårten tyckte att det börja se si och så ut med nattvardsgången. In nu och gör dig i ordning till nattvarden och kom åstad. Pojken: jag behöfver inte gå till nattvarden. Mårten komma: Jaså, du vill ej gå till nattvarden, så skall jag min själ hjälpa dig åstad. Pojken hade inget värn. Föräldrarna voro fattiga och kunde inget göra. Pojken måste gå och få en klunk vin och komma halft ihjälsvulten till gården igen. Där tvätta ej pigorna drängarna när de skulle gå till nattvarden. Det var endast i Vasatorp, ty det var en hofveridräng, och sådana var det ej uppsjö på, som ville göra 315-320 dagsvärke med 16 timmars arbetsdag, och bonden Jöns Persson i Vasatorp var beryktad för att gifva rikliga löner, men när de sluta fick de ej mer än hälften.Ty fjäskades för den hoveri-

sid 181

sid 182

ACC. N:R M. 83

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

drängen. Anders kommas drängar fick gå som de voro. De fingo aldrig någon handduk att torka sig på, utan måste torka sig på den ombytta skjortan. Mårten sonen, gick in och tvätta och raka sig, och åt, men när han vid bordet lade skeden skulle alla de andra också lägga den (tjänarne).

En och annan riksdagsman interpellera på det man skull hålla ögonen på blockerarne, men när ädlingarne blockera vanbördingarne, då interpellera inte ens de namnkunniga riksdagsmännen. Om en dotter till en slaf å hoverigodsen fick en oegta glutt, våga föräldrarna ej hysa henne en natt, af fruktan för vräkning.(Skabersjö gods.Erke- engeln bodde ju der.) Den värste djäfvul i denna vägen var Kung Oscars gunstling å Skabersjö (Tott). En historia om dennes förfäder: Ädlingen hade låtit uppsätta en spöpåle på gården, ty att taga den felande till häradets spöpåle var förenat med för mycket besvär. Han bad Carl XIV Johan om han ville stadfästa denna rättighet,men kungen afslog begäran. Ädlingen Baron Hans Ramel å Öfvedsklosster sade till Carl XIV. Alla skulle skjutas sedan de blef 60 år. (han mena vanbördingarnas krafter voro då uttömda) och för att slippa gifva dem underhåll skjuta dem). Men han glömde göra förbehåll för ädlingar. Kungen: då är jag den förste som skulle skjutas. (Carl den XIV hade nyss fyllt sextio år. Kungen ställde om, att han fick årligen så länge han lefde, lämna en

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

stor summa pengar till underhåll åt öfver 60 åringar. Berättat af Hans Rosendal i Dörröd, Veberöd, född 1860.

Baron Gustaf Wrangel å Häckeberga, som ligger be- sid 184
grafven i skogen, har berättat dessa historier för Hans Rosendal. Undertecknad tviflade på uppgiften, under förmenande inför andra att Baronen gick nog ej i svinstallet och berättade historier för svinryktaren. Den jag konverserat, Jo, det har guggats om, att den gamle Baronen skulle vara far till Hans Rosendal.(om blodet är aldrig så tunnt, är det tjockare än vatten.)

För att gå till Anders komma igen 1877. I oktober hade han skomakare. För att slippa gifva så mycket penningar,hade de skräddare och skomakare i gårdarne. Skomakare Nilsson från Bussjö i Söfvestads socken kom dit: nu ska du Nilsson sätta doffla bonna i lärskorna till drängen Anders Jacobsson,fårr de har min själ vad en doktig på ti å arbajad. På höstagillet sade han till sina svärsöner: a ja har en lad djävel, som ska flytta. Om mikeli gaf han två dagar till för intet, men di sa när han gick, kom igen om jul å se om våss. Han kom åsse. De försökte få honom igen, men förgäfves.

Anders komma gjorde gårdens jord i ordning, dränera, bröt sten och märgla. Tjänarna fingo träla, svälta och pryl. När Mårten emottagit hemmanet blef han ovän med ädlingen å Krageholm, blef körd på porten och fick betala 4000 kr. i husröta, så sid 185

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att de penningar de utpina af de hungriga slafvarne, gick för fan i våld med stor procent. Alla Anders kommas barn blefvo storkrögjare, på grund af hans, å sina utsvultna tjänare, förvärfvade stora rikedomar. Alla blefvo utfattiga. sid 185

Nils Truedsson i Högestad född 1816. Han gick och tog kräftor i ån, mellan Stenby och Högestad och gick till Lyckås och Krageholm med dem. Så fick han sig en stor skyfva mad, som betalning. Kvinnan: vaktade ungdjuren. En gång kom jag där in omkring 1870. En stor å gick då i Fyledalen, och rikligt med kräftor, som han tog med en kjos. Hans flicka pullsade med en stång i åkanten, och Nils Truedsson höll kjajsen. Han hade fått en mängd kräftor. Omkring en half tunna. Jag fråga: vad är i den påsen. Kvinnan: di e kräus som Nils tog i går. Han ska gå till Krageholm med dem när han kommer hem. Vilket oerhört djurplågeri? Men ingen förstod att detta var djurplågeri, icke ens de namnkunniga riksdagsmännen.

Jag nämde om, att her fanns gott om hederliga mördare. En riksdagsman i dessa nejder, var riksdagsman i slutet på 1860 talet. Denne hade ordet om sig att ha ihjälslaget en 14 läsepåg som tjäna hos honom 1872.

Denne var en sådan despot att han stod, när de åkte in säden om hösten, med en piska och slog hästarne när drängen kom, på det att de skulle springa ännu fortare. Folket sid 186

Dubblett

ACC. N:R M. 83

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle börja där liksom hos ädlingarne. Denne till och med öfver-trumfa i grymhet, Anders komma i Söfvestad.

Soldatlif å Tvedörra, Skåne

Min pappa var en lifvad bror.
Han söp varenda dag,
Ja han blef full, men likväl drog,
I botten hvarje glas.

Fattig är jag kommen hit till jorden,
Fattig vill jag fara härifrån,
Jag önskar intet annat efter döden,
Än en svepeduk och trenne skoffler mull.

Lasarus han var väl än så fattig,
Han led här i verlden så stor nöd,
Han fick en sådan hederlig begrafning,
Så att englarna i himmelen de sjöng.

Historia.

Två bekanta träffas, en man och en kvinna, de hade i ungdomen varit bekanta. Kvinnan tiderna harförändrats, sig så mycket sen sist vi sågo varandra. Mannen, Ja, men ni har inte förändrat er mycket. Kvinnan, jo, när jag var ung, var jag vacker som fan, Mannen, ja, ni är inte olik honom nu. Gick. f.d. soldat Jöns Ljung, f, 1872 Bläntarp. J.B.

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
Aa 1975

ACC. N:R M. 83

sid 188

Historia.

En präst och en klockare var ute i sockenärende. Prästen hade ordet om sig att han åt för mycket. Han bad klockaren föra till honom med foten, när det var tid att sluta äta. En katt kom öfver Prästens fot. Prästen trodde att det var klockaren som gjorde tecken, att det var tid att sluta. Prästen sluta att äta. Klockaren gaf sig tid och åt sig mätt. Vid hemfärden sade Prästen: du trampa mig för tidigt på foten.Klockaren: jag har ej trampat på foten, det var katten som gick öfver den. Prästen: ack! den kattadjäfvelen!

Rim som stod att läsa å V.C. i Revinge lägerplats. 1892

Flicka, vet du vad du äger,
Din kropp är jord af grus,
Af ändan utgår väder,
Och vatten ur din mus.

Gåta.

Sissa lå och Tröls kom, Tog na på svickemissa, så att hon pissa. Svar: ett drickaankare. f.d. soldat Jöns Ljung, f, 1872 Bläntarp J.Bm.

Husförhör.

Berg, undertecknads fader, var duktig till att läsa. Jag har tidigare nämt i uppgifter till folkminnesföreningens arkiv, att Berg lärde att skrifva af en tysk i Svompahuset i Ramsåsa.

sid 189

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 83

Så sent som in på 1870 talet betraktade prästerna folkskolan vara af djäfvulen, ungefär som högern nu betraktar bolsjevismen. Under szarens tid voro förhållanden så olidliga, att vad som än komme, det blefve icke olidligare. En statkvinna hos en stor despot å Baldringe gård,(Baldringe gård blef bortarrenderad i slutet på 1860 talet) Patron Liedholm. Denna statkvinna hade 2 bröder som rest till Amerika. De skrefvo efter systern. Min mor Bolla var enka och hade sedan hon blef gift, smakat alla de helvetiska försakelser det är möjligt för en människa att smaka. Hon sade till statkvinnan: ja, Anna, du kunde bli i det landet där du e född och boren. Anna: hur jag får det i verlden, kan jag ej få det olidligare än jag har det. De reste, fick bra. Skref hem att vet ej hvad folk tänker som ej ger sig från slafveriet. På ett husförhör i Vasatorp omkring 1874. Prästen till pigan: Jag kan ej understå mig till att gifva Er nattvarden förr än ni fått varit hos mig och tagit del af (Lindblomskan). Detta arma pigeskrå fick stiga upp kl. 4 f.m. och sitta och spinna tills kl. 11 e.m. allt i ett köre under dagen. Hon fick ju ej sitta då hon åt.Denna arma varelse, måste gå om söndagarne till Söfvestad, och få upplysning af prästen om Lindblomskan. Nu slipper prästerna bannlysa folket. Ja det det hette ju i bibelspråket: allt hvad som är bundet på jorden, är bundet i himmelen, och det som är löst på jorden, är löst i himmelen. Haf-

sid 189

sid 190

Dubblett
LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

ver inte dessa andar påskyndat bolsjevismen ? Var inte Gustaf Vasa lika hatad af dylika tyranner, eller Karl IX. Gud skulle följe dessa tyranners åsikter och dansa efter påfvens kreturs pipa.

Hur länge, o Herre i sällhetens rum,
Tilliter du verlden att vara så dum ?

I hemmet Skånska Dagbladet lästes i dag den 19/7 1925. Straff åt dem som var vanbörding, och lägra en ädling.

1882 var å Frörums Gård hos Patron Liedholm 6 drängar. En hushållerska omkr. 20 år, styckjunkaredotter förälskade sig i en dräng Anders Svensson omkr. 23 år. Patronen fick veta detta. Om natten rymde hushållerskan och drängen blef körd ifrån platsen den 28 oktober. Ja då skref vi ej anno 1925. (Flera hvoro samlade och prygla drängen å kontoret före afskedet, ingen lön.)

Soldatlif.

Medel mot lus. Man har "desmer" nära kroppen. Jag hade sådant på mig när jag exera beväring på Tvedörra. Vi hade då 40 dygn och det var det sista året de exera på Tvedörra, och nästa år på Revinge. Jag hade sytt in det i en sämskad skinnlapp och bar det på bröstet i ett bändelband. Det liknar krut och man fick sådant på apoteket.

Detta körde på dörren, lus, loppor, skäcktor, skabb, och smittosamma sjukdomar. Hans Olsson f,1886,Slimminge.

sid 190

sid 191

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tandvärk.

Någon begagna blodiglar. En smed Landgren i Klägge-
röd, Slimminge, hade gjort en stor tång och med denna drog ut
tänder, men det var ej gott att släppa käken till. Ersättning
25 öre. Omkring 1883. Hans Olsson f.1866, Slimminge.

Ännu en skabbkur

Man går ut en midsommarafton sedan solen gått ner.
Lägga sig naken i gräset och rulla sig om 3 gånger, allt tigande.
Sedan gå hem och lägga sig tigande. Ordinerat af gamla Tinngren-
skan f.omkr. 1813, berättad af Hans Olsson f.1866, Slimminge.J.B.

Husförhör 1870 talet.

Okända berättare.

Prästen till en nygift kvinna:

Hvem har stiftat äktenskapet ?

Svar: ja, did ha vi sele kommed öfverens om.

Prästen till en kvinna:

Hvad lärer lagen:

Svar: läreslagen? vi ligga alltid på blågarn.

Prästen till en soldat.

Hvad är dagligt bröd ?

Svar: två marker brö och fira stifver i penga.

Prästen det är för galet.

Soldaten: Ja det tycker vi med, men vi få inte mer.

sid 191

sid 192

Dubblett

ACC. N:R M. 83

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Prästen: man skall inte tänka så mycket på det lekamliga, man skall tänka lite mer på det andliga. Då kan ni säga till mig: hvad är aflösning?

Soldaten: två man och en korpral.

Prästen till en gammal bonde:

Hur sker dråp: Svar: igenom dödliga tag.

En flicka fick följande fråga: Är du en syndare? Flickan: nej det är jag inte, men det är min far, för han stal en räckja i nött. Prästen: Det var bra groft. Flickan: ja, det sa mor också, men far sa att där var inget finare. Prästen: Då gick han ju på den breda vägen. Flickan: nej, han sa att han gick på den smala stien bort till blegjeplatsen.

En bonde som var skral i innanläsning gick till husförhöret, för att antecknas som närvarande. Men lät glasögonen bli hemma och skulle ha detta till ursäkt ifall prästen ville ha honom till att läsa. Prästen: kom hit och läs ett vers i testamentet. Bonden: det kan jag inte fårr ja har glimt glasyennen hemma. Prästen: det gör inget, ni kan få låna mina glasögon. Han måste gå. Prästen lämna honom ett testamente. Läs nu ett vers. Värsen börja:Och han sade. Bonden: Och han sade: sedan kunde han ej mer. Bonden: di va to bra glasyen disse. Prästen: bry er inte om glasögonen utan läs versen. Bonden: Och han sade: had koster ett par sådane glasyen.? Prästen: Bry er inte om glasögonen, utan läs versen. Bonden: Och han sade: ja, di e desamma fårr når

ACC. N:R M. 83

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ja kommer ti stan ska ja ha mig to sånne. Prästen tröttna och bonden fick gå.

På 1890 talet betraktades Prästen som fåne, som ställde till husförhör. Prästerna voro utsatta för åtlöje. J.Bm. sid 193

Men på slutet af 1870 talet, blef det ej det gamla allvar med husförhören. Ola gick mest did fårr å höra Kerstis okunnighet i styckjen.(Lindblomskan)

Ord som är bortdöda ur allmogespråket, men som talades af de som voro födda i början på 1800 talet.

Har du "lönfvad" barnet ? badat. Högestad.
Ack hårr den glutten e "tresch" "
Du får inte " jäla" mig. ej slå mig. "
Vill du "våna" lyda "
Hum e inte "vånerås" Saknar ej råd. "
Han går på sitt "yderi" Väntar på bli gift. gammal ungkarl
Glutten "bass" ner. Föll ner.
"La" fårr. Spänn för.
Du får inte "mes" me glutten. kifva.
Vill du "bia" vänta.
E di "spinter"nya träsko ?
Ack! hårr den menniskan hum "döjer"
Di som va "spuna" på det. Högdragna.
Hum hade ett "spinter" nytt förkläde.
Ni ska vara "sams" vänner. sid 194

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ni får inte "mes". ej kifva.

Han e stött ihop i ett vångale. Fadern till pojken okänd.

Jullekar.

Sven Johansson född 1842. Ja, va ti år, så en julafton vi hade ätit, så sjöng vi någon psalm och sedan la far sig i kakelugnsbänken och mor och vi barn sutto och spela kort. När far hade ligget litt, så for maran på honom. Maran satte arsoled på mongen på far och knogten. När hum jick an sa far: tvi ditt rälie! Ingri: du kan tro hum satte arsoled mitt på mongen på mig. sid 195

Far han band halmviskor om träden till julafton på det att där skulle bli bra frukt ett kommande år.

Vi bodde i ett hoverihemman i Lerhult,Bläntarp. Där var åtta hoveribönder, men ädlingen å Baldringe, Baron von Trasa, Hoschild, utrotade dessa 1869. Och byggde 11 stathål i stället. Om julafton sprungo vi och kasta äbble å nudårr ingj i stuorna, bongna i en näsduk. De kom ut och skulle ta mig, men jag gömde mig, att de fann mig ej. Annars skulle man gått in och supit.

Vi hade julastår en gång på wart ställe 8 kväller. Där dansa vi och lekte, så fingo vi mat och dryck.(inga namnvärda lekar. En min bror sprang och sköt nyår.

Jullekar i Raflunda.

En person från Raflunda berätta: omkring 60 år gammal. sid 196

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vi gick och bjöd till bröllops. Alla sutto i en ring på golfvet. En skulle nu gå och bjuda och säga: Jag skall hälsa från Ola Månsson, (värdfolk) om ni ville komma till bröl- sid 196
lops på lördagseftermiddag klockan 12. Detta skulle upprepas inför hvarje person. När han så gått öfver dem alla, skulle han komma och säga återbud. Jag skall hälsa från Ola Måns, att brudparet insjuknat, så att ni kan inte få komma. Gästen: Det bryr jag mig inte om, ty gröten är kokt och kakan ihoprörd, så att vi kommer. Nu gällde det för inbjudaren att kunna göra invändningar som passa. Vanligen kom han ur konceptet och ett skallande skratt uppstod.

Skomakare Lundbergs, Raflunda, hustru: Vi hade en julalek. Vi bant ett knyde, ett par hossor eller en annan slarf ihop i en boll. Sedan lade vi oss på golfvet och lade bollen vid hufvudet. Sedan skulle vi slå båda benen upp och taga den fram med fötterna. Undertecknad: det var väl ingen lätt sak. Kvinnan: nej, men jag kunde. De hade inga kalsonger på sig den tiden.

Minnesmärke.

Kersti Rasmus Nils hade tjänt i fyra år 1868-1872 i Högestad slott, men hade glömt minnesmärken i slottet. Undertecknad såg att två eller fyra stenar låg i fönsterhvalfven i källaren under slottsbyggnaden. De voro omkring en aln i kvadrat och hade bröstbilder med uniform, men inga hufvud. Der hade ej al-

sid 197

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 83

funnits hufvud, ty halfva halsen slutai kanten, men de kommo bort i slutet på 1870 talet.

Det var ett nycket fint arbete. Uniformsknapparna syntes så väl. Om det kan vara från Carl XI tid.(Dansktsinnade) sid 197

Soldatstycke från Tvedörra. Skåne

Min pappa var en lifvad bror,
Men han blef full, men likväl drog,
I botten hvarje glas.

När andra börjar bult på
Sin träbeklädde skrud,
Så tar jag mig ett lyftigt hopp,
Att vi har supit upp.

F.d. Soldat Jöns Ljung, f, 1873 Bläntarp.

Rackaren.

Kersti Rasmus Nils, född i Baldringe 1848.
I baldringe använde de en rackare i Velleröds skog, Söfde socken. Mattias Rackare. Det var en riktig tattårr, han så farlig ut. När han kom sade han: här har jag min plats vid dörren, och mina regler följer jag. Han var mycket gammal på 1860 talet.

Soldatstycke från Tvedörra, Skåne

Min far och mor, och mor och far,
de skulle plocka krussen (lingon)
Mor tog fast i farses pick,
hon sa att den va frusen.

sid 198

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 83

Min far och mor, och mor och far,
De skulle tröska hafre,
Mor tog fatt i farses pick.
och sen ga di varandra dafre.

Krögarekäring,
Slå upp till förtäring,
Blef jag lurad någon gång.
Den sypen skall vi ta,
för den är odestilerad,
Han sjunker ner,
Han syns ej mer.
Och vi ha plats till flera.
Skål kamrater! J.Bm.

Tjenarens flyttning.

När jag nu rätt påminner mig är detta året slut,
Då är jag redan färdig, ty då har jag tjent ut.

2.

En tjenare måste vandra, som vattnet omkring sten,
Att söka bröd hos andra och sörja sjelf allen.

3.

Adjö, i nordens gossar nu ha vi rumlat om,
Nu ha vi tagit glas i hand, och drycket rent i bonn.

4.

sid 198

194 2

sid 200

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag säger ej för min lilla vän, för det jag skall flytta från den.
Jag har det glada hoppet jag får en ann igen.

5.

Nu får jag afsked taga, med dig min lilla vän,
Nu är jag redan färdig och kistan (1)står på vagn.

6.

Syskon är vi många, men spridda vidt omkring,
Vi tjena ju hos andra, för klär och födan sin.

Slut.

1) Om en tjenare hade en tung kista, bar det vittne om skötsamhet, d.v.s. omsorgsfullt klädd. Så berättade drängarna i Söfvesatd 1870 att en dräng i Söfvestad lagt sten i kistan, det för att den skulle vara tung. När kistan öppnades fans endast ett bränvinsankare och ett harmonikedragspel. J.Bm.

Ordspråk.

Det var nummer ett, sa fan när han kasta länsmannen över gärdesgården. Ronneby.
Det tar väl slut, som fan sa om böndagarna. Söfvestad.
Stackala och fan ha inte å ge igen. Högestad.
När fan stänger en dörr, öppnar vår herre en annan. "
Sus och dus, gör tomma hus. "
Spenta och spara, kan länge vara. "
När rivan siårr släpp, siårr stuedörren knäpp. "
En kan lieså gerna stå i gruen som stuen å eda, barra en får

sid 200

sid 201

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nod. Då en stod i skorstenen och laga stenkagor. Ramsåsa 1874

Mass å Mätta di va tu får, men di konne lievål hålle kongagår.

Uttalat af Elsa Mårten Jepps 1874 f.omkr, 1810 Ramsåsa 1874

När musen e mätt, så e meled beskt. Högestad sid 201

En ko, å en so, å en kvingja, kan inte sjelve fan tvingja. Ingelstorp.

Had som brtds får gris betala. Hörup.

Det är inte farligt att locka, den som gerna efter vill hoppa. Hörup.

Udan blank, innan skrank. "

En kan se honna ett arbej e gjort, men inte hår länge en har vad om ed. Hörup.

När fan tar sitt lån igen, tar han stor ränta.

Nidingskakan skall gå, om också hundar skall äta den, Göteborg. 1884

Det var den gången min märr dö, men di händer inte tiare. Ramsåsa 1879

Du ska inte slå blår i ynen po mej. Söfvestad.

Den som går hår da grann, får gå om söndan som han kan. "

Den som har allt hemma, har inged borte. "

Här e da ti kväll, sa hin mannen sien solen va nergån. "

Slå så mid du höder, å kyss i rönven så många du möder. "

Den som höder å inte slår, e ett riktigt fåralår. Slimminge.

Den koen som böljer, hum får. Högestad.

Han får inte nock fårr än di får klappat pon me skövlen."

Du bytårr så du får griman igen. "

sid 202

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag ska läggja i blud får di(ombesörja att du får pisk)
Högestad.
Hade här fonges non värre jevel, skulle hun och hatt en
(Olyckligt äktenskap. "

Vår harre skaver inte fulen, utan osse föan tin. "
Hum e ligj fåren, hum gal me toggan i halsen. "
Hum luår å snultar. "
Han vill stå höjt. "
Han slickjar får h - e - l. fjäskar, kryper. "
Hum e inte vånerås. (inte rådlös) "
Di e en räckti spiflua. Kvicka ordspråk. "
Di e en räckti orjydare.Söker göra svart till vitt. "
Elna(12årig 1878) skidårr i silfver och gull, bara
blott hon får skrumtan full(rikligt med föda) "
Börja med en knappnål, och sluta med en silfverskål Benestad.
(Skollärare Persson: om någon tog en stålpenna)
En ska inte ta ette had di siårr, udan ette had di gjårr, så
får en nod. Per Persson. Cimris.
Di e butte som logg. låck. Högestad.
Om alla skole herra vara, vem skulle kappan bära (betjent)
Di e en räktig pipesill.Hushållerskan om gråtande
pojke i Högestad.
Du har gåd igimmon hongsvotteåren (lärotiden) "
Lesa å inte förstå, e di samma som å plöja å inte så"

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den som frågar ette sitt ett vid, (det han vet) blir aldrig klogare än han e. Högestad

Får ja di(1870) ? Ja, en lort ska du få i en sprucken ask å gå imod väred med. Pigorna, när en bad att få ett tjenne(striglakors och dylikt) sådana svar av pigorna fick barnen Högestad.

Di e en räktig tvärfylling, åt för mycket. "

Di e en räktig fårrbyting. "

" " " folkenarr. "

" " " storkrögjare. "

Han e storvänd. "

Han knogar som han hade skamm å sälja. "

Di e en räktig ventatasse. "

Han e fårrluneli "

Di e en drullvalöv. "

Du e en stortjuv. Nej, di agårr i karittårr men di små tjufvarna hänga de. "

Hum har kommed bra ti. Lyckligt äktenskap. "

Ja, men gjore du di bra (illa) "

Han ager snart balängjes. (utfattig) "

Han slår snart vantarna i bordet. "

Han sidårr hårt. (god ekonomi) "

Nårr ja ska tryda penga, ska där tryda djäfla i helvetet.(Andersson Karup, Bläntarp 1870.1886 utarmad. Bläntarp.

sid 203

sid 204

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Du måste ha nissa.(vackra kreatur) Slimminge

Jaså fan, kommer du nu i den skepnaden. Palm på Kläggeröd till en skata, anno 1920 " sid 204

Had jårr di å ha ko nårr fan ska molka dem(Palm) "

En fluga gör ingen sommar. "

Lika barn leka bäst(Man gifter sig med sin jämnlike)Högestad.

Han dras väl med så han får gå ti sauns.En barmhärtig mycket rik präst i Harlösa. 1894 Norbäck. Harlösa

Har du fåd en sladdersmårrmad? Högestad.

Han dränker sin sorg i glaset. "

Jag gaf honom rent besked. "

Jag sa honom sanningen. "

Di lever ihop som hong och katt. "

Som fularna e, så lyngjas di. "

Vad en människa vet, vet ingen. Vad två vet, vet hela verlden. "

Hum läggårr si me hunnan å sidårr opp me soen. "

Alla vill trampa på det lågaste gårdet. "

De rika sår både här och i helvetet. "

Man får ofta kyssa på den handen, man önske vara utaf efter armbågen. Tryde.

Prästasäcken blir aldrig full, ty en länsman har bitit ena hörnan utaf. Hörup.

Den som gimmer till natta, han gimmer ti katta. Baldringe sid 205

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjäna herremän är fan, men att tjäna bönder är
själfva satan. Inspektor D.Dahn 1895. Stora Herrestad.
Här finns likasåväl skiden so som orne. Högestad.
Somt e som ett hångande hår, somt e linspånd
som ett lår. "
Kyssa en som inte har skägg, e di samma som att kyssa
ett barn i rönven. "
Ge mig en bid i min krogede hån, ella blör din
nesa så kroged som ett värahorn.(Barn tiggde af varandra i
skolan.
Den som inte har ed i hoeded, får had i benen. "
100 daler i en snua, kan osse dua" "
En kan skicka en so ti Rommeleklint å omigen,
å di e en so ändå. Tryde.
Många mannar gör tomma fat, men många händer gör
snällt arbete. Bläntarp.
Ugglan siårr: mina ungar är bäst. Högestad
Det är bättre att gifva en hund en bit bröd
än slåss med honom. "
Kråkan ser vilken stubbe hon sätter sig på. "
Fattig ära, är god att bära. "
Det mitt öra inte hör, det mitt hjerta inte rör. "
Uttalat af nämndemannen Måns Jöns Enka f.omkr, 1795.

sid 205

sid 206

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det som går från hjärtat går till det igen.(Moderskärlek) Högestad
Om blodet är aldrig så tunt så är det tjockare än vatten. "
(släktskap)
Det är från djävelen kommit och skall till helvetet gå. "
Det med synden kommer med sorgen bortgår. Stora Herrestad.
Ovanstående åsyftades på kommerserådet Lundgrens
stöld av engelska kassan, med ty åtföljande mord.
Alla barnbarnen blefvo utarmade.
Det du spar, det djävelen tar. En svensk bänkapräst i Kiel, Johan-
son yttrade dessa ord till mig 1890.
Låven är ärlig, men hållen är besvärlig. Högestad.
Ju mera man stryker en katt under rumpan. desto
mer sätter han den i vädret. "
Göingehjulen säger uppför backar: vi hjelpas åt(ad) Klörup 1883
" " nerför backen:här behyttar sej, här
behyttar sej "
När en dansk kvinna går säger det:färsk fisk, färsk fisk. "
" " svensk " går: salter torsk, salter torsk. "
Fattig ära e go å bära: Jag skiter i äran, för där är ingen
som ärar mig ändan. Blekinge.
Skynda dig: här är långt till kväll och nästa vecka orörd.Skurup.
Som man ropar i skogen får man svar. Högestad.
När man visar barn i by, får man själf gå bakefter "

sid 206

sid 207

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En pris snus och köra ut me fåren, och sedan klappa pigorna mellan låren. Uttalat af en gubbe vid Eslöf, född omkrin 1780.
Tala med honom, eller bissa med kalfven, är det samma. Högestad,
Di e en hyle Doota. En kvinna som liksom tala gråtande. "
Han dricker så det glor i halsen pon.(Fyllesugga) "
Villigt barn har alltid brö i mong. (den flitige) "
Di e kommed ur säck först innan di e kommed i posse. "
Skall innebära, att berättaren ej diktat, denna sanning,
men ej vill höra. "
Af barn och tosingar skall man få veta sanningen. "
När vi talar om byttor och spanna, talar du om kåddalösa manna.
Barnen till varandra i Högestad 1870, då någon missuppfattat samtalsämnet.
Döljaren är likadan som höljaren.
Tilia opp å sent i säng, å alltid får en bannor.
Tjänarnas olyckskväde.
Ädlingarnas hejdukar.
Res till helvetet med dig din djäfvul!
En orädd dräng: Vill du inte gå före och visa mig vägen.

Rackaren.

Allmänheten betrakta dessa människor som mördare, röfvare, tjufvar och bedragare, fräcka tiggare, ja, man betrakta dessa människor som rena djäflar. En tattraliga som lefde på

sid 208

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fräckt tiggeri, ficktjufveri, hästtjufveri, dtöld och rån i förening med mord.

Att sådana parasiter, ja rent af, odjur i människohamn, så sedda i allmogens ögon, att dessa icke fick deltaga i allmogelifvets samkväm, ligger i öppen dag. Nu fanns det arbeten som ansågs icke kunna utföras utan utaf statens ärelösa tjänare. Sålunda vid halshuggning sände länsmännen bud efter dessa, att utföra denna nesliga gärning, taga den hufvudlösa kroppen och kasta ner i den redan gräfda grafven och placera hufvudet mellan benen vid könsdelarna, samt skotta igen grafven.

Min moder Bolla Berg, född 1831 sammanfatta rackarens syssla sålunda: han skulle ta ägj an, å ta honga am de, å grafva ner selspillinga i markeskeled, å grava ner di halshuggne. Sånt fick inte jöras av hederlit folk.Rackaren fick inte gå längre fram i någon stuga än efter första spyningjen(efter första bjälken) å han fick aldrig lov å sida ti borsåeda ibland hederlet folk. Men han fick lov å tyggja å lifnära si po sånt. Sien länsmännen börja ta enskillda tiggare , fick Rackaren fortfarande inneha sitt privilegium på tiggeri och behöfde ej frukta att bli tagen af länsmannen. När rackaren hade skaffat barn och barnbarn , kommo de då körande i två skjutsar, hållande på de stora vägarne medan sonhustru och svärmodergjorde sällskap i nejden och tiggde. En af tattrarna, far eller son, gick

sid 208

sid 209

Dubblett

ACC. N:R M. 83

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till gårdarna och tiggde en posse foder till hästarna. Hästarna voro vanligtvis utmärglade och selbrutna. Hur fräcka dessa tiggare voro bevisas af följande: I Herrestads Härad, undertecknads hembygd, grassera den siste rackaren , Lorens Rackare, Lorens Brölin. Så sent som 1877 kom han till Anders Persson i Sövestad kommun och tiggde(Genom detta fick jag se Rackaren gå förbi bjälken) Min moder bodde i fattighuset och min fader soldat Berg låg i kyrkogården. Hon bad Anders komma, om han ville ha mig under vintern så länge som möjligt, ty hon hade många barn och ej bröd till mig. Detta gjorde att jag fick vara där tills Trettondedagen 1878. Husbondefolket var bortrest till sina gifta barn. De hade det ihop. Då sade dottern Bengta, omkring 27 år gammal, nu får du vara fri och gå hem och gå i skolan. För det de hade haft mig så länge fick jag ej "sjuan". Kyrkoherde Liljeblad(en ren djäfvul) och kammarjunkare Platen visste detta, men gjorde inget för oss olyckliga. Sedan skulle jag utan böcker och skrifpennor följa de andra. Med detta för ögonen, vet jag ej, hvad de namnkunniga riksdagsmännen blifvit namnkunniga för, törhända de veta det bäst själfva. Jag hade knappast kläder att ha på mig, men i stugan fick jag ej ingå, utan när vi åt, ty han slugårr ord. Rackaren Lorens Brölin kom före jul i den värsta snöyra och tiggde. Hästen stod ute på vägen. Tattåren och Tattårskånan kom in, sonfamiljen var ej med då. Lorens Rackare svor och banna vädret.

sid 209

sid 210

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kjarsera komma, född omkr. 1816. Ack Lorens banna inte väred för vår herre kan la Lorens blö i en snidröja. Lorens la till att svärja, att det betydde inget var han blev af. Fårachefens kvinna i Högestad, född omkr. 1819 sade 1875. När Lorens och hans kvinna voro eniga, var tattårskånan farlig till att tigga. Hon sade: a kära mor skär brödet mitt utaf och gif mig båda stycken. Gif mig lite malt, lite gryn, lite mjöl och kött och ull. Lorens låtsade sig skola hålla med bondkvinnan och sade: Lina alltid står du och gabar, kära mor vet väl vad hon ger. De våga ej annat än gifva dem af frukatn för att de kunde komma och sätta eld på gården. En hoveribonde, i Söfvestad, kallad Norre Nils Jönsson, det var 1877, då kunde tattrarna ligga i en åtta dagar och steka och snorra och leva kräsligt. Nils Jönsson fick naturligtvis äta med. Dessa människor ansågs av allmogen komma att höra fan till efter döden, ty så afskydde man dem. Sedan man halshögg icke längre brottslingar offentligt, glömdes så småningom Rackare- reglerna, så att då Lorens bannade vädret gick han säkert förbi bjälken, stampa och gick fram och tillbaka, dock inte i hela stugan. Han fick naturligtvis inte sitta vid bordet. En stalldräng å Frörums gård, född omkr. 1840, Nils Trölsson berätta en historia 1882 varför hästarna har hornvårtor på benen. Jag har glömt historien, men fan hade tagit där med sin tumme, och där han tog uppstod ett stort sår som aldrig läktes. Sven Johansson i Slätteröd, född i Bläntarp 1842. Jag fråga,

sid 210

sid 211

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vet du något varför hästarna har hornvårta på benen. Han svarade: det är för att den "onde" har tagit på hästen med sin tumme. Jag fråga: varför tog han på hästen ? Men han hade ej hört orsaken, men stalldrängen å Frörums gård visste det. Att allmogen icke ville äta kött av djur som den "onde" tagit på ligger i öppen dag. De göra det inte ännu. Stadsborna får äta köttet, men bönderna äta det inte. Knut Persson i Dörröd, Veberöd, född 1849. Knut Hansson i Veberöd född i början på 1800 talet. Han lät slakta två hästar årligen som voro utgamla. Han hade omkring 8 arbetshästar och åtta unghästar. Då de skulle slaktas voro de så utmärglade att de knappast kunde gå. Han sände bud efter Rackare-Stinan i Kläggeröd, Slimminge. De ledde hästarna långt ut i en utmark och buskage. Rackare-Stinan stack hästen i bringan med en stubbeknif. De hade ett rep i griman, och kunde hästen springa, fick han springa tills han störta.(Samma sätt i Högestad) men af annan meddelare, jag har glömt vem det var,sade: att Rackare-Stinan gick och stödde sig på en stör så hög son hon själf. Den var spetsig i toppen. Hon höll tvärt om stören när hon gick. Den stack hon in i såret och hovera till sidorna och rev inälfvorna itu i djuret.Ja, det sedan Veterinär Angelin kommit till Skurup. Hon var ett ovanligt stort fruntimmer. Hästarna flådde hon och kadavret fick ligga där till hundar och räfvar. Man begrafde det inte. Så gick det till nästan öfverallt vid hästslakt.

sid 211

sid 212

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 83

Lorens Rackare i Herrestads härad var gammal på 1870 talet så att ingen anlita honom mer. Hans barn och barnbarn skyddes af alla som synden. En i Tryde på 1870 talet, kallad Karl hästagillare var extra distriktsveterinär i Tryde, Benestad, Högestad och Baldringe. Doktor Falk å Örums gård i Hörups socken bodde minst 3 mil borta, så att endast Gårdarna anlita honom. Denne siste smygveterinären, Karl Hästagillare var kunnig i hästsjukdomar ock så. Detta lidande de tillfoga djuren, utanför de namnkunnige Riksdagsmännens dörrar, sågo de ej.

sid 212

Kastration.

Ola Nilsson f. 1842 i n:r 4 Kläggeröd, berättar. Hästagillare var här och där i socknarna. Man sände bud till honon och han kom. Sedan hästen var omkullslagen skulle en ligga över halsen och hålla nosen uppåt så fick hästen ingen kraft att gå upp. Hästagillaren hade två klämmor med sig. I varje klämma två träskenor ihopbundna i ena ändan. Han tog med vänstra handen i testikeln och drog den uppåt så mycket han kunde, och med högra handen förde klämman under testikeln att den var jämnlöpande med stenen. Nu klämde han ihop träskenorna så hårt han kunde och band skenorna ihop. Testikeln var nu ytterst hårt spänd. Sedan skar han ut med ett långt skär testikeln. Han tog nu fast i testikeln och drog den upp så långt han kunde, skar utav köttslamsorna men själva sena, sädesledaren, skulle icke skäras utaf, utan man raspa med knifven fram och tillbaka löst, att då den

sid 213

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

slutligen brast skulle den vara tresled i ändan. Man trodde då att den inte skulle inflammeras. Testikeln kastades till sidan och hundar och kattor fick ta den. Testikeln N:r 2 likadant. Sedan hästen hästen kommit upp skulle den ledas cirka 5 km. och rastas. Så skulle klämmorna tas af. En höll upp frambenet på hästen medan en annan tog och löste upp klämmorna och tog dem utaf. Sedan skulle hästen tvättas med kallt vatten dagligen. Hästen var rädd, för det isade i såret och slog. Ett lifsfarligt arbete.

sid 213.

Fallandesot (slaget)

Kersti Andersson Stolt född 1830 i Blentarp, berättar: Vi hade ett barn som hade slaget, en pojke född omkring 1858. Min mor född 1799 hon sade att vi skulle taga hjärtat ur ett lefvande djur, af det slag som varit orsaken till sjukdomen och låta barnet suga på det, att det fick något sådant blod i sig, skulle fallandesoten försvinna. Det syntes på barnet att det var efter en kalf. Jag sade till Per, hennes man, nu har vi en nyfödd kalf, nu skall du ta mod till dig och skära upp sidan på kalfven, draga ut hjärtat och skära ett stycke af det och sätta till barnets mun att suga på. Per ville inte, men han måste göra det. Barnet sög på hjärtat, fick blod i sig och det såg ut som det hjälpte, men han dö vid sex års ålder.

Bolla Berg född 1831 sade: om di kan få några droppar blod av en halshuggen skall det hjälpa ingiva.(När de två

sid 214

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kränglen och guldsmeden hallshöggs i Stora Herrestad ville någon gå bort att taga blod, men fick över ryggen av länsmannens sabel. Var sjukdomen, efter får, skulle hjärtat tagas ur fåret, svin, svinet, o.s.v. När en kvinna märkte att hon var havande, fick hon ej gå när djuret,förr, än det var dött. Hon fick ej röra i pullsan. sid 214

Min moder Bolla Berg berättar: Nils Truedsson född 1816. han hade "slaget"Modren hon gjore så fårr enn, så han blö för alltid av me slaged, så att de gamle kunde fullständigt bota fallandesot.

Klå.

Den store och fine skabban.

Den fine skabben voro blåserna så stora som knappnålshufvud, och det kändes som man hade brännässlor på sig. Den fine skabben botas med följande:

Stekflott, kvicksilfver, husarapulfver, rördes det till en salfva som ströks öfver kroppen. Ett annat medel var att stryka öfver kroppen med gråsalfva, men det lukta illa.Men först bad. Sedan i bakugnen, i sådan stark hetta man tål. Gamla säckar i ugnen att ligga på. Efter denna prosedur nytt bad.

Den store skabben.

Den bredde sig att blåserna voro stora som tvåöringar. Liknande småbölder. Samma behandling som den fine skabben. Någon reste till Malmö och tog ryskt bad,hvilket äfven hjälpte. sid 215

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd. *Berättat av:*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

Ordinerat af Jöns Nilsson, Brodda, född 1851.Berättat af Hans Olsson född 1866 i Slimminge. sid 215

Puckelryggihet.

Undertecknad hörde omkring 1870, de gamla kvinnorna sade: att om man kan få en på kyrkogården uppgräfd ryggkota och gnida puckeln med, ska puckeln försvinna.

Skriket.

Om ett spädbarn skrek mycket, så skulle det hjälpa om en person skrämde henne, modern, så skulle hon lägga barnet till bröstet att dia, detta att det dia medan modern var i en antration, skulle det gå öfver. Säga allvarsamt utanför ett fönster till stugan, modern ovetande om stunden, det brinner i huset, att hästar vildrännor och dylikt tal, men ej genom något hot eller slag. Någon tog barnet genom spolarna i stegen till loftet, modern stack barnet genom spolarna tre gånger och en annan kvinna stod och tog emot det från andra sidan stegen. Detta skulle göras tre gånger. Barnmorskan Bengta Håkan Lars, Högestad,f.1836
Man syr en liten påse, går ner en kväll till kyrkogården, tager en handfull jord, och lägger i påsen, ur en graf. En gosse ur en kvinnograf och motsatsen. Denne påse lägger man under barnets sid 216

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R **M.** 83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

hufvudkudde att sofva på, några nätter. Sedan lägger man jorden sid 216
tillbaka igen på grafven. Det är helig jord, ty får den ej slås
ut, utan skall läggas på sin plats igen. Jag hörde ingen i Högestad
praktisera detta, men min syster Anna född 1853 bedyra, om man
skrämde modern som ofvan sagts, hjälpte detta fullkomligt. Hon hade
själf praktiserat detta. J.Bm.

Pissa under.

En kvinna i Högestad, f. 1810, Klompan kallad, Kar-
na Ola Jöns. Klompens kvinna sade 1872: att pågen skole pissa i ett
tjuderpelshål, men detta hjälpte ej.

En annan gammal ungmö, Prästa Inger, f. 1825 sade
1872: att de skulle binda ett hossebån hårt om förskinnet på picken
att det svullna, så skulle det hjälpa.Mig veterligt fanns ingen som
följde det rådet. Modern gaf dem ris, men inte ens detta hjälpte.
Den magra kosten i förening med god matsmältning var orsaken, plus
18 timmars arbetsdag.

Vårtor.

Man skulle gnida vårtan grundligt en gång med en
fläsksvål av rökat fläsk och lägga svålen under en sten, som ej
blef flyttad. Så när svålen blef upplöst försvann vårtan. Under- sid 217

A.-B. GRAHNS DOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

tecknad fick en vårta på kinden. Den blef större och större, till sist kunde ej glasögat ligga på den. Jag trodde ej på rådet, men jag tänkte, jag kan ju försöka. Efter någon tid tänkte jag: var är vårtan. Den försvann så, att jag märkte icke när den försvann. Den var till sist så stor som en pix tablett. Nu kommer jag knappast ihåg var den satt. J. Bm. sid 217

Ringormen.

Detta lyde botades i Veberöd på följande sätt: Skomakare Viberg, f.1850 sade: man tager en knappnål och sätter huvudet mot ringormen och drager runt, höger om, medan man läser samtidigt följande: ringormens vägar äro nio, nio är åtta, åtta är sju, sju är sex, sex är fem, fem är fyra, fyra är tre, tre är två, två är ett, ett är inget. Sedan strykes smör på, och ringormen försvinner.

Min moder Bolla Berg i Högestad, mötte en gång en kvinna, som var i sällskap med sin dotter. Kvinnan: vet du inte vad en ska jårra, fårr tösen har en stor ringorm på kinden. Bolla Berg teg, tog sin högre träsko av och vände bottnen uppåt och sade: tvi, tvi, tvi, och tog träskon och strök ringormen med framklompen tre slag och sade: där har du inte din plats, gå bort i hundens rönf. sid 218

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

Sedan skulle de bada osilad mjölk på några gånger och skrifva med krita på bjälken fyrtio strecker. Var morgon på fastanmage skulle en streck torkas bort. När streckena var slut var ringormen borta. sid 218

Generalkvacksalvare.

Tinngrenskan, Stenberget, Slimminge, född omkring 1816
Doktra Honan, Hemmestorp, Everlöf. " " 1825
Åsumpågen, Lars Tann, Tannapågen, Kloge Lars, Åsum, Sjöbo, f, 1850
Orås kvinnan. Bjersjölagård. född omkring 1790
Byckerskan, Veberöd, " " 1760

Tinngrenskan född omkring 1816. Folkskollärare Henning Nordlund, kom till Stenberget 1887. Denne berättar: här var en sådan kundkrets nere vid huset under backahällen, att åtta kunde expideras samma dag och sådana personer som hade råd att åka i karitt voro även bland patienterna. Hon hade en dotter, som var yngst av barnen, Elna Tinngren blev vid 19 års ålder gift med en hemmansegare här å Stenberget. Hon var född omkring 1847 och fästemannen omkring 1807, alltså 60 år vid Bröllopet. Hans Olsson Stenberget, född 1867 berättar: Då Anders Rasmusson var fästeman till Elna Tinngren och skulle ner om backen och besöka henne, tvätta han sig i piss, för det han skulle se ungdomlig och rödbrusande ut. sid 219

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M. 83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

Han hade ett hemman som hans son hade arrenderat. Han bodde i en stuga på gaflen. Ibland när hon kom och besökte Anders Rasmusson, stanna hos honom om natten. Det förtröt sonen att fadern skulle gifta sig med en så ung tös, men varning och förmaning hjälpte ej. En gång när Elna Tinngren låg hos Anders Rasmusson, beslöt sonen att hämnas på sin blifvande stjufmoder. Han tog en käpp, gick in och skulle brännmärka henne, men rummet var mörkt så att där han trodde hon låg, låg fadern, och slog fadern flera stygga sår i huf- sid 219
vudet. Den gamla Tinngrenskan bota sonen, Per Andersson. Ett halft år efter blef sonen sjuk och jick som en invalid tills döden, kom som förlossare. Den gamla Tinngrenskan ville ovilkorligen se den döde sedan han blev klädd. Locket måste tagas ur och Tinngrenskan knäppte händerna ihop. och satte för ansiktet, böjde hufvudet ner, mitt för likets hufvud, och läste tyst något, liksom hon skulle gö- ra en bön. Sedan gick hon ner igen i sin bostad, men var ej på be- grafningen. Tinngrenskan hon hade en, till att så linfrö på graven. Vid hennes död omkr. 1891, kunde ej dottern Elna öfvertaga prakti- ken genast, utan bad de en bonde å Stenberget, Ola Hansson att få insätta hennes apotek där. Detta bestod af: elvaskål, en bunta nel- lestobba 9 st. (näs别estubbar) hopbundna med röda trådar, 3 stycken sid 220

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

en i varje ända och en på mitten, så långa som en finger(stynget en snogatunga) tjugan, benranglet av en grön trädgårdsgroda, stenen en vanlig sten på ett plommons storlek, men rund och flat, rökelsepåsen, en posse krud, näsduken, en alunapåse, en vit ullgarnstråd, att mäta manfolk med och en svart ullgarnstråd att mäta kvinnor med.Tröllboken, och flädermusen. En bred silfverring, (bröllopsring) att torka lyte bort med. Hans Olsson hade en böld vid ögat. Omkring 1882 skulle den gamla Tinngrenskan bota denne. Först blåste hon igenom nässlestabbarna, på bölden, sedan tog hon vatten i elfvaskålen och doppa den runde stenen i elfvaskålen och strök omkring bölden tre gånger. Sedan slog hon vattnet ut och slog mot bölden med elfvaskålen. Detta var en onsdag och skulle förnyas nästa onsdag samma kur. Så komma igen nästa onsdag. H. Olsson: hvad skall detta bliva till, det ser ut som det blefve en böld. Sedan spotte hon på bölden 3 gånger. Sedan var bölden mogen och jick hål på denna och det läktes af sig själf, men Tinngrenskan tog tre kronor för konsultationen. Var en man kärlekskran, gick han till Tinngrenskan och sade: den tösen tycker jag om, kan Ni ställa om att hon får tycke för mig. Tinngrenskan stillde om att tösen kom. Hon vispa tösens mun med näsduken som var indränkt

sid 220

sid 221

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAFNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M. 83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd. *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

med flädermössblod. Kortleken: Många kommo och ville spås som voro älskogskranka, och många trodde mycket på spådomen: Se så många tösor här liggor och stortian med (ruter tia) och sällskap, du får en rik tös och spader kung det är presten och spader ess ett påbörjat barn, järter tia, mycket hjärtligt ju närmare ju bättre. Låg knektarna nära vid kunde tösen vänta många friare. Sexorna, landsvägarne som de älskogskranke kom att beträda. Låg denna nära då det var en karl som spåddes, o så många tösor, ja giftermålet blir snart. sid 222

Kaffesump.

Hon rörde i sumpen med fingret och att hon såg i sumpen allt möjligt, ligger i öppen dag, att den älskogskranke skulle få allt som han önska.

Hon skulle skaffa berättaren en flamma, jag skall nog göra det, gif dig tid.Det skall nog ble med den där sitter i kakelugnsbänken. Så vart friaren trög,(20 årig) och hon var (19 årig). En gång kom berättaren från arbete. Tinngrenskan, kom in och tag en sup. Hon blef länge ute. Jag titta igenom ett litet glas i dörren. Hon tog något ur en påse och hälde i glaset före

sid 222

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

bränvinet och kom in och skulle bjuda. Var så god: jag sade:hvem sid 222
var det där kom? Tinngrenskan titta ut, jag sade skål och slog ut bränvinet. Tösen flytta till Lund och gifte sig där.Tinngrenskans dotterdotter.

Tinngrenskan var hatad af många i orten, men omtyckt af någon. Mest långväga, beundra henne. En half gris och en half tunna säd var ingen ovanlig ersättning, af de enfaldiga. Ola Hansson hade en ko som var sjuk och sökte först Tinngrenskan. Denna kom upp till kostallet, jick in och slet några hår ur sidan på koen och stoppa dessa i sin börs. Koen blef sjukare, och Ola Hansson beslöt att söka en annan å Häckeberga gods, Häckenfellt, omkr. 1885. Denna kvinnan kunde bota om efter Tinngrenskan. När Tinngrenskan så att kvinnan gick dit, sade hon till någon: hon skall aldrig bota fler kor. När kvinna kom hem så blef hon sjuk att slutligen bröts hon itu, och dö om ett år derefter.Jöns Johansson född 1868 i Slimminge. 1886 hade jag så ont i mina ögon att jag ej kunde se dagsljuset när solen sken utan måste ha bundit för ögonen. Modern: gå bort till Tinngrenskan, om inte de gör någon nytta, så gör det ingen skada. Jag gick. Tinngrenskan tog vatten i en skål, hällde några droppar i vattnet, och så hade hon en liten rund sten, sid 223

Skriv endast på denna sida!
A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

flat. Hon doppa stenen i vattnet och öppna ögonlocken och gned ögat med stenen. Det märkvärdiga med detta var, att stenen hon gned med, kändes knappt på ögat och sedan hon gnidit, några minuter efter, var jag fullkomligt bra och har aldrig haft ont i ögonen mer. Hon tog endast 75 öre. sid 223

Blodhalning.

Ola Hansson å Stenberget f. 1829 hade en ko som hade blod omkr. 1906. Hans Olsson gick till Anders Fiskare i Dörröd, Veberöd och sökte hjälp. Der var så rött i tjuderrummet att det såg ut som om man slaktat svin. Denne kom. Han gick bort och läste för kon. Sedan gaf han koen flytande lack. Sedan en handfull glaubersalt upplöst i vatten och sedan kokt linfrövatten och koen var botad innan han gick. Det var en sorts myntor som åstadkom sjukdom sade han och visa Ola Hansson myntorna.

Anders Jönsson f. 1852 i Häckeberga, Genarp. Vid blodhalning gifver jag alltid korna ett stycke fett rökat fläsk, och det hjälper genast.

Min bror Isak Bergström f. 1861 recept. Man ställer sig vid sidan på kon och vänd bakåt, och håller ena handen på länden på kon och andra hande på jorden och säger i den ställning- sid 224

Skriv endast på denna sida!
A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

en : Ormens vägar äro nio, blod skall inte flyta mera här. Detta skall upprepas nio gånger så stanna blodet. sid 224

Anders Lars f.1836 ormabön i Dörröd, Weberöd. Då han lefde sade han, att om man omtalar denna för vuxna människor mister man all kraft. Det skulle endast tales om för en som inte har stått på kyrkogolfvet.(konfirmationen) J.Bm.

Vårdunns.

Skomakare Lundberg i Raflunda född 1850 berättar: Jag skulle för femtio år sen gå till Nämndemannen i Raflunda och låna en häst. Jag kom dit kl, 8 f.m. Nämndemannen och två andra bönder sutto då redan och söpo. Nämndemannen: nu har jag tillsått och i dag skall vi ha plätta och sågröd och upplifva gamla minnen. Sätt dig här vid bordet, åt kött och bröd och söp. Om middagen: plätta och gröt. Klockan 3 e.m. mot hemmet, ty jag var då så redlöst öfverlastad att jag knappast kunde taga mig hem. Någon skjuts kunde jag ej använda den dagen. Dagen ansågs helig, men ingen lade sig att sofva.

Smed Sandell, född 1864, Slimminge. Min far född 1830. Hade ätit plätta och sågröd. Fru Sandell, Slimminge, f.1872 Mina föräldrar d:to. Fru Olavus Jöns d:to. Jag tjänte i Skurup sid 225

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

på 1860 talet. En dag sa mannen: moårr, i dag ha vi sått korn i sid 225
dag får du kåge gröd och bage plätte till middag. Detta blef gjort.
De voro från Trelleborgstrakten. Dagen ansågs helig, men om vi sov
middag längre den dagen kan jag ej komma ihåg.

Gåtor.

Det går och går, men når aldrig farses bordsända, svar: klockan
Högestad.
Det lilla och det löna, det tänkte om sej,
ack! om det långa och smala hängde i mej. svar: Katten som titta
på en korf i skorstenen. Slimminge.
Litet hus, tunna väggar, intet tak, två slags mat= ägg. "
Det är styft när det står, och den vackraste karl bär
det mellan sina lår. Svar: linet när det växer och i skjortor. "
Hvem tog det förste stynget på Adams päls ? "
Baggen som släppte till skinnet fick ju styng först i slakten.
Där är en ränna i mellan två fläbba, där dräng arna så
gerna vilja känna. Svar: en penningbörs. Slimminge
Svarte Sven, lille, så gerna han ville, ju stillere di ligger,
ju mer sticker han på. Svar: en loppa Slimminge.
Det är rött i nosen och löed därhos, och det står i säden
och fröjdar sig öfver borran. Svar: en tistel. Slimminge sid 226

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNE BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

Der satt en man på tusen rör(täckaren),och ropte in till Hälsing- sid 226
ör, Släpp ut, släpp ut, sven gynta, här löper all verldens viar-
unge me en sladderkäft i munnen ? Svar: en räf, 1000 rör halmen,
Hälsingör hette gården, hunden Sven gynta. Tryde 1880

Om dagen är det fullt med kött, om natten står det och gafvar ?
Svar: ett par träskor. Högestad.

5 jungfrur kläddes af och på, men den 5:te blef aldrig klädd.
Svar: Strumpstickor. Högestad.

Hvad är det som står i stugan och slår rumpan öfver taket ?
Röken ur kakelugnen " Högestad.

Allting förgås, men när får gås träskor ?
Gås får ej träskor. "

Hvad likhet är där emellan en enka och ett potatisstånd ?
Båda ha sina knölar i jorden. Slimminge.

Fyrtio fittor i ett knippe, 10 nickebass i hvar fitteklass ?
En träharfve. Baldringe.

Hvad är det som ser alla människor i rräufven ?
Svar: dörrtröskeln. Slimminge.

Vad är det för ett djur som födes gammalt till verlden ?
Åsnan, ty hon födes grå. sid 227

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

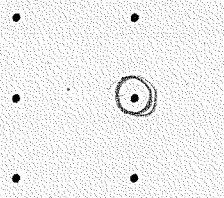
sid 227

Vår herre skapte djuren, så biblen har sagt,
men ett af dem jag vet som han inte frambrakt,
Kan du nu mig säga, vad namn man dem gett,
så skall jag dig prisa, för snille och vett ?
Svar: Mulåsnan. Högestad

Tag täckelset af, två fingrar begraf, lägg täckelset på igen,
jag tror det smakade bra min vän ? Svar: en pris snus, Högestad.

Barnlekar vid folkskolan i Högestad anno 1870 - 77.

Kägelspel.

Figuren i hvarje hörna räknas som tre, ock kallades trenika, och figuren mellan trenikerna räknades för en,(en lus) och kungen i mitten kallades ni kungen. Tre trenikor räknades som nio och den hade vunnit. Men den som kunde slå omkull kungen, ansågs då ha vunnit det spelet. Vi hade ej annat att slå omkull käglorna med än en sten.

sid 228

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

Sol och måne. sid 228

Tvänne pojkar ställde sig med ansiktet vänt mot varandra och kommo tyst öfverens om att vara sol och måne. Sedan skulle en i stöten springa igenom luckan. Pojkarna höllo varandra i händer högt i luften och då den springande kom sänkte de händerna ner öfver den springande och höll honom. Denne skulle nu göra sitt val tyst. Sade han sol skulle han ställa sig bak "solen" och sade han "måne" skulle han ställa sig bak månen.

Nu stod härarne i två afdelningar.

En rits i grusen var gräns.

Solen: vad skjuter du med ?

Månen: med kulor och krut.

Solen : Vilken man sänder du ut ?

Månen: Ola. (på den tiden nämdes i skolan endast förnamn) Solen: Pehr.

De stodo nu mitt för varandra, togo varandra och sökte draga varandra öfver ritsen. De valde å var sin sida den pojken de ansåg kraftigast. Så snart en af dem kom med foten öfver ritsen ansågs han förlorad och måste gå öfver till den sidan. Så fortsattes tills alla hade dragit. till sist fick den ene alla på sid 229

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

sin sida. Då flögo de på denne och skrek: kött och bröd, vilket skulle innebära, att den starkaste planeten skulle föda dem. Leken slut. sid 229

Vattna gåse.

En pojke var gåse, och en pojke var räf. Alla barnen ställde sig i en rade och höll i varandras tröja, gåsen främst. De De vandra mot räfven. Gåsen: goddag mickel. Mickel: goddag, hur är vädret i dag ? Gåsen: Solsken och vackert väder. Mickel: tvi, di va inte mitt vär. Nästa gång: snöslask och regn. Mickel: di e mitt vär. S skulle gåsen freda raden, men mickel tog alltid någon. J.Bm.

Kristnadgille.

Fru Rovland n:r 20 Veberöd: min far Dragon Rundqvist sade: en som gick i stue(invänta förlossningen),fick ej gå ut, utan stål på sig, antingen en nyckel, eller lommeknif. Hon fick ej förr än efter kyrktagningen, utföra något annat arbete, än barnavård och sticka lite strumpa. Hon fick ej gå öfver en väg, och ej gå upp på loftet, ty då skulle barnet vela klifva högt. Sedan barnet skristnats, skulle man lägga ner psalmbok under hufvudkudden att sofva på. Gudmodern var vanligen mannens föräldrar, eller i brist på dem, kvinnans, eller i brist på dem, svågerlag. sid 230

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Glimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

Svägerskan följde då med till kyrkan vid kyrktagning och blef så- sid 230
ledes barnets gudmoder. Söndagen efter skulle båda föräldrarna gö-
ra sällskap till kyrkan och skaffa helg till barnet.

Gudmodern skulle ge barnklädning. Faddrar var vanligtvis ett par som tänkte gifta sig, som var i släkten. Kersti Rasmus Nils i Bläntarp, född i Baldringe 1848. Ungefär som ofvan, men de buro barlejegröd till kvinnan då hon låg och dricka med honung i och kakor, som de bakat i bakugnen i ett koppejern. En penning lades ofvanpå vaggan, på barnet, af faddrarna. Vanligen 1 riksdaler. Stålet skulle freda henne för skarn.

Bröllop.

Samma Kersti Rasmus Nils. Mårten skogvaktare i Fyledalen hade gjort bröllop med en dotter. de hade hängt på väggarna vackra sängtäcken och brett täcken på bänkarne. Fyra föreridare, två före stassen och en vid varje sida om brudparet. De åkte i skompavagnar till Högestad och vigdes hos prästen på kontoret. Föreridarna gingo före in. Vid återfärden, nära gillesgården red föreridarne de två till gillesgården och hälsa sedan, när de mötte stassen, att värden och värdinnan hälsade dem välkomna hem, men ingen bjudning då. När de kommo till gillesgården, gingo föreri- sid 231

Skriv endast på denna sida!
A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

ACC. N:R. M.83

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

darne före brudparet in och alla gingo genast till bordet till de platser som förut bestämts, med brudparet vid bordsändan. Präst och klockare voro ej inbjudna. Sedan höll de gille i tre dagar. Börja vid middagstid och sluta omkring kl. 2 om natten. Fiolspelare och klarinettblåsare voro med. Sedan nästa söndag skulle de köra likant till Baldringe kyrka, men vid grindorna vid kyrkogården, upphörde musiken. Brudparet skulle den dagen hemta helg, till sitt kommande öde. Men då hade de gille endast om söndagen. Brudsängen fick ingen se. Endast ett par gummor i släkten bädda den och de ledsaga dem i säng. Men ingen annan åskådare fick se när de lade sig.Alla kvinliga voro iklädda klud. En havande brud fick ej bära klud. Hon skulle vigas barhufved.Manfolken hade mössan på sig och svarta vadmalsbyxor, men en och annan gubbe hade vita byxor. Alla hade lågskor. Inga presenter, annat än förning.

sid 231

Sven Johansson, född i Bläntarp 1842. 1856 de Per Näbb, i Skånska Dagbladet förlidet år omnämde kommunalstämmoordföranden , gengångare, 1:ste pristagare bröllop. Våra gegångare historier äro ej så äkta som i de katolska länderna plus det reformerta England. Först gengångare historien: Näbben kände undertecknad personligen. Han var ytterst slarvig i sina affärer, och

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veveröd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

på den tiden hölls ej vidlyftiga stämmor, ty han han lätt med sitt sid 232
arbete under lifstiden. Han var född omkring 1830. Han hade en dot-
ter och en svärson som köpte ett hemman i Västerstad. De gamle flyt-
ta med dit för erhållande af vård. Där dä Näbben, och blef begraf-
ven i Västerstad. Sedan sålde hon hemmanet och flytta till Slim-
minge igen. Näbban köpte ett hus i Slimminge by och bebodde. Hon
ville begrafvas vid sidan om sin man, men ville ej begrafvas i
Västerstad. Barnen kommo nu i bryderi. För att få myndigheternas
tillåtelse att flytta Näbben till Slimminge diktades historien.
Då de uppgräft Näbben och skulle forsla honom till Slimminge, togo
de in på gästgifvaregården och höll där med liket och drucko sig
så berusade, att de om natten knappast kunde taga sig fram till
Slimminge, de kommo dit och spökhistorien var en saga blott. De
hade en gård i yngre år, Näbbarp, derutaf öknamnet.

De hade bröllop 1856. Sven Johansson var då 14
år. Han skulle till gillesgården i ett hemman, Grödåsen, hos Per
Grödås, och emottaga hästar. Bläntarps socken. När de hade vikit
ur vägen, Bläntarp - Slimmingeby, red de två föreridarne i den vil-
daste galopp fram till Grödåsen och hämta en flaska (sagesmannen
vet ej om i den var vin eller bränvin). Bröllopsstassen stanna sid 233

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

något tillbaka. Brudparet fick en välkommare, men inga andra. Se- sid 233
dan de gifvit brudparet en välkommare, skulle ene föreridaren hål-
la tal. Detta lydde sålunda: nu är sängarne reda, och bänkarne bre-
da, bordet står dukat och allting är reda, välkomna hem. Föreridar-
ne gingo före brudparet in fyra till antalet, de två hade ridit
vid sidan om brudparets vagn och alla gingo genast till bords, med
brudparet vid bordsändan. Gillet vara i tre dygn och inga andra
presenter än förning. De åkte i skompavagnar och bröllopsdräkten
var brokig. Någon hade skinnbyxor som nådde till knän, andra mör-
ka vadmalsbyxor och någon vita långbyxor plus vadmalströjor. Vita
täcken hade bretts på sängen och sidobänkarne. Ett täcke var spännt
vid bordsändan på väggen, sängtäcke men ej å flera ställen. De vig-
des i Bläntarps kyrka och fiolspelare och klarinett blåser var med

Slut.

När Ola Rasmusson i Hylla, Bläntarps socken hade
bröllop omkring 1866, hade en skytt placerat sig bakom ett stengärde,
nära vägen, där nu åldershemmet är beläget, sköt denne ett skott,
hästarna skena, och brudparet föll i diket. Sedan blef det förbju-
det att skjuta i bröllop i Bläntarps och Söfde socknar.

När min moder och fader (Berg) skulle förenas i ett 234

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

Christligt äktenskap, 1852, bodde de då i byen i Högestad. En kvin- sid 234
na Karn Anders Svens, hade flätat bruden "på tavel". Höralockar
(lin) hade inflätats i håret, på denna upphöjning fästades kluden.
(En ny sorts klud, mycket vackrare än de gamla kludarne. Hårflä-
torna skulle sitta bara,kluden hängde öfver nackflätningen, ytterst
vacker) De gingo i parvis till kyrkan och hade en fiolspelare och
en klarinettblåsare i spetsen och Berg var iklädd soldatparad.
Musiken spela ända till kyrkodörren. Då de skulle lägga sig om
kvällen (brudparet) var det brukligt, att hjälpa brudparet i säng,
samt sedan de lagt sig, kasta ett barn uppå sängdynan, som de skul-
le se efter. Vid tillfället fanns ej mindre barn, än min farbror
Lennarts pojke, 9 år gammal. Lennart kasta denne upp på sängdynan,
skratt, och Ola krafla sig tillbaka igen. Föröfrigt var detta mera
ett fattigmansbröllop.

Ola Nilsson i Kläggeröd, Slimminge, född 1842.
Jag hade en syster som gifte sig omkring 1866. Berättelsen är full-
komligt likt, bröllopet på Grödåsen.

Johan Olsson född 1842 i Slimminge berättar: 1866
hade jag bröllop i Slimminge. Min fader ola Nilsson hade ett hem-
man. Där hade vi bröllopet. Där var två föreridare , icke flera. sid 235

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd. *Berättat av:*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

Föreridarne skulle gå före in i kyrkan, men brud och brudgum ledes ej, utan gick in i kyrkan. Föreridarne skulle öppna dörrarna till stolarna, och bruden gick in i kvinnfolkstolarna och brudgummen i manfolkstolarna. När prästen kom för altaret gingo brud och brudgum fram. Ene föreridaren, en morbror till bruden ställde sig vid hennes sida och en kussin till mig, brudgum ställde sig vid min sida. Sedan vigseln var förrätad gick föreridarne före ut, derefter vi brudpar, men utan att hålla varandra i händerna, satte oss på vagnarna och det bar åstad hem. På gården kom far ut med flaskan och vi skulle alla dricka innan vi jick in. Sedan jick föreridarne före in och vi jick till bordet. Inga presenter. Väggarna voro ej klädda, endast vackert på sängen och kakelugnsbänken, och duk på bordet. Inga fick hjälpa brudparet i säng, utan då när gillet var slut reste var en till sitt och vi lade oss i en säng i kammaren. Dagen efter kom gästerna igen vid middagstiden och man börja igen att supa och äta. Färsk soppa med klimpar uti till middagarne kötträtter och risgröt om kvällarne, smör ost och korf och öl och bränvin. Ingen förstod att lägga ostskifvor och korfskifvor på maten, utan de skar sig ett stycke ost och ett stycke korf, köttkorf, ett stycke kokt fläsk och senap på det.

sid 235

sid237

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M.83

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström

Härad: Torna *Adress:* Stenberget, Slimminge

Socken: Veberöd *Berättat av:*

Upptecknings år: *Född år* *i*

Vi hade en dag stekt fläsk och bruna bönor.Emellan måltiderna, sid 237
satt vi och sjöng visor, spela kort och gick ut och lufta oss.
Historier satt man också att berätta.

En historia från Göta-Artilleri-Regemente.1884.

Tidigare skulle trumpetarepojkar taga värvning första gången 12 år. Vid tolf års ålder togs de in. En trumslagarepojke fick pisk första dagen i exercisen. Trumpetarepojken: eja, det gör ingenting, ty jag har bara elva år, elva månader och tjugonio dagar igen.

En osedlig dikt som manskapet sjöng 1884. Vid Göta Artilleri.

1.

Jungfru Maria fager och kåt, rullan går, rullan går,
Hon knullade med vem hon kom åt, rullan går, rullan går.
Men hon förstod att korten blanda, Skyllte på den helge ande,
Rullan går, rullan går, kom får du se hur kuken står.

2.

Alla tolf apostlarne, alla tolf, alla tolf, alla tolf de knullade,
Alla tolf, alla tolf; de knullade med palmer i händer,
Tolf till femton ludårr i sänder, rullan går, rullan går,
Kom får du se hur kuken står. sid 237

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND